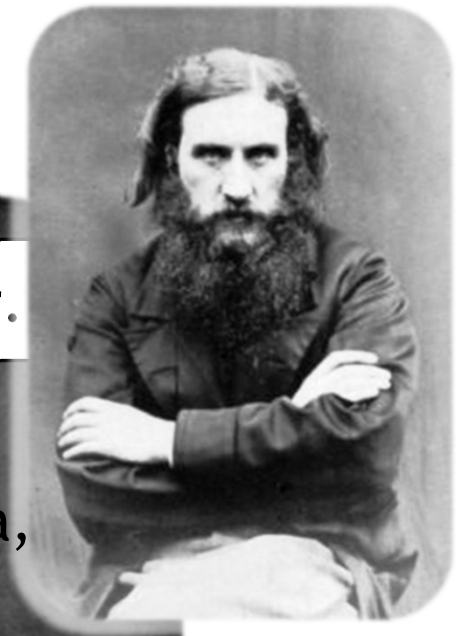

*První fantasy?

Ann Swinfein: „Tolkien získal fantasy respekt.“

George MacDonald (1824-1905)

Farář a spisovatel, ovlivnil C.S. Lewise, J.R.R. Tolkiena, G.K. Chestertona...

Phantastes: A Fairie Romance for Men and Women (1858) - *Snílci - Pohádková romance* (2012)

The Princess and the Goblin (1872)

Česky: *Lilith*

„Vynálezce“ samostatného fantasy světa

William Morris (1834-1896)

Novinky z Utopie čili Věk pokoje (1890)

The Wood Beyond the World (1894)

The Well at the World's End (1896) ¹⁰¹

* Lewis Carroll - Alenka v říši divů

* Charles Lutwidge Dodgson (1832-1898)

* Matematik, logik - Christ Church College

Nonsens X struktura šachové hry
Brian Aldiss: svět není tím, čím se zdá

* *Alice's Adventures in Wonderland* (1865)
Through the Looking Glass and What Alice Found There (1871)

* Témata, postavy, obraznost...

* Ondřej Netík: *Sanatorium podvržených* (2006-9)

*Eric Rücker Eddison

* (1882 - 1945) Heroic High Fantasy

* **The Worm Ouroboros** (1922)

* Reakce na konec „staré Evropy“ po I. světové válce

* Komplexnost vybudovaného světa (středověk, norské ságy, řecká mytologie)

* Middle Earth (Midgard), Merkur - bez spojitosti s planetou

* Archaizující jazyk - jazyk přizpůsobení jinakosti fikčního světa

* Heroické charaktery, mytický rozměr, boj jako smysl života, vznešenost zápasu, magie, Nietzsche

Inspirace a obdiv - J.R.R. Tolkien, C.S. Lewis, Ursula K. Le Guin

* **Zimiamvian Trilogy** (1939, 1941, 1958)

* Edward Plunkett, 18th Baron of Dunsany

Ságy, legendy

Club Story

1903, 1905 - Gods of Pegana

1919 - 8 svazků fantastických příběhů

The King Alveric of Elflands Daughter

1951 - The Last Revolution - vzpoura robotů

„Nikdy nepřepisuji to, co napíši a taky nikdy nic nekoriguji.“

Lin Carterová: „Myslím si, že označení génius heroické, lyrické fantasy není v případě lorda Dunsanyho nikterak přehnané. Nikdo lorda Dunsanyho v této oblasti nepřekonal a taky nepřekoná.“

* Howard Phillips Lovecraft

* (1890 - 1937)

* Fantasy, science fiction, **HOROR**

* Volání Cthulhu, Outsider, Šepot ve tmě, Hory šílenství

* Mýtus CTHULHU - kosmický mýtus

Věčný boj dobra a zla

* 1926...

* Rasa kdysi obývající Zemi - návrat

Temné, záhadné síly, hrozba

* Bezvýchodná hrůza

* Vnímaná skutečnost jako křehká skořápka - ochrana před uchopením bezútěšnosti, chladu a lhostejnosti nepřátelského vesmíru

* Pád do šílenství

Jiné dimenze, vpád mimozemšťanů (Prastaří), zásahy do vývoje lidstva

* Květnatý, básnický jazyk

* Necronomicon (Abdul Alhazred)

105

Mystifikace

*Inklings - tušitelé

* Čtenářská a diskuzní skupina

* 1930 až 1949

* C.S. Lewis, J.R.R. Tolkien, Charles Williams, Owen Barfield, Roger Lancelyn Green, E.R. Eddison (host)

T. - *The Lord of the Rings*

L. - *Out of the Silent Planet*

(*Návštěvníci z mlčící planety*)

W. - *All Hallows' Eve*

Kosmická
trilogie
Mars, Venuše,
Země
1938-45

106

The
Lost
Road
and
Other
Writing
s
1987
Chris-
topher
Tolkien

*Tolkien - cestování
časem*

Lewis - vesmír

Voyage to Arcturus

Křesťanství, filozofie

* C.S. Lewis - Letopisy Narnie

* 1950 - 1956

* Česky 1991-3, 1998-9, 2005...

* Dětské hrdinové - moc změnit svět

* Vývoj hrdinů (Edmund, Eustác)

* Svět přístupný dětem (Zuzana)

* Místa přechodu mezi přirozeným a fantastickým světem - skříň

* Odlišné plynutí času - rychlejší a nelineární

* Křesťanství - sebeobětování a zmrtvýchvstání (Aslan), *Poslední boj*
- se silami Zla, zánik Narnie (odkaz na Sodomu a Gomoru, potopu)
- soud mrtvých → spravedliví vpuštění do nové Aslanovy říše, etika

* Antická mytologie - faun, najády, minotauři, kentauři...

* Magie jako prastará síla formující svět, děti ji neovládají

* J.R.R. Tolkien

* (1892 - 1973)

* Oxford, profesor angličtiny, germánská mytologie

* křesťan, vystupuje proti rasismu, komunismu, totální válce...

* *A Middle English Vocabulary, Sir Gawain and the Green Knight, Beowulf: The Monsters and the Critics* (překlad a výzkum)

* Netvoři a kritikové (1983, č. 2006) On Fairy stories - O pohádkách

* Jazykovědec - konstruované jazyky

* Básník - Goblin Feet, The Cat and the Fiddle: A Nursery Rhyme Undone and its Scandalous Secret Unlocked

* **The Hobbit; Or, There and Back Again (1937)**

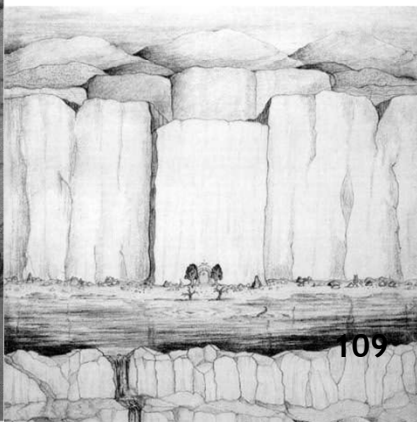
* **The Lord of the Rings (1937-49, 1954-1955)**

* **The Silmarillion (1977)**

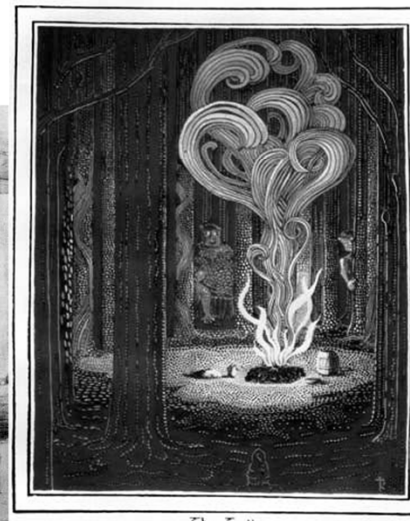
* **Unfinished Tales of Númenór and Middle-Earth (1980)**

"In a hole in the ground there lived a hobbit."

- * Umění a radost z vyprávění
- * Tvorba autonomního a koherentního fikčního světa - historie, mytologie, jazyky...
- * Tvorba komplexní mytologie Středozeemě - mýtus o původu (něco, co VB chybí)
- * **Silmarillion** - kronika světa
- * Ilustrace nejen jako doprovod - mnohé vznikají před textem, výpověď o zásadních událostech

Svět viděný, cítěný, zakoušený

Isac Newton: Jestliže jsem viděl dále, bylo to proto, že jsem stál na ramenou gigantů

George MacDonald - Zlatý klíč

Andrew Lang - Příběh o Sigurdovi

E. A. Wyke-Smith - Zlobr Golothios (Kouzelná země Snergů)

David Lindsay - Vánoční hra

Hugo Dyson: Oh God, no more Elves

C.S. Lewis: Here are beauties which pierce like swords or burn like cold iron

1957 International Fantasy Award

Michael Moorcock (Epic Pooh), David Brin - Merry England

2003 BBC: Nation's best-loved book

Paul H. Kocher: 1972 Master of Middle-Earth¹¹⁰

* Jak číst o Středozemi?

- * **Hobit** - quest, komedie Quest?
- * **Pán prstenů** - tragédie Mýtus věčného návratu
- * Navrácení Prstene ohni, ze kterého vyšel - konec třetího věku a úsvit čtvrtého věku - Věku lidí, elfové odplouvají do Valinoru, Magie mizí ze světa...
- * **Pán prstenů jako mýtus** Northrop Frye - Anatomie kritiky
- * *„Náš svět ztratil mýtus. Historickému člověku je cesta k mytickému základu vlastních dějin se skutečností zahrazena. Tolkienovo dílo však otevírá radikálně jinou cestu. Vede k důvěrnému a důvěryhodnému styku se skutečností. Tak, jak to staré mýty umožňovaly, k čemu vychovávaly“ (NEUBAUER 2010: 68).*
- * *Cena zasvěcení - nelze se plně vrátit do starého světa*

Frodo X Sam

Osamění
111
Integrace

* Alegorické čtení

Sauron
Stalin

Saruman
industriální
revoluce?

* Násilná aktualizace

* „[s Tolkienem] se tradice liberálního humanismu šíří, pokrývající svou morální, sociální a jazykovou ortodoxií svět [...] hobitů. Farma zvířat George Orwela užitečně promítá zvíře do člověka za účelem politické alegorie, ale tyto romantické pohádky jsou jedině sentimentální a nostalgické. Posilují slepou víru ve ‚věčné‘ morální hodnoty opravdu zchátralého liberálního humanismu. [Tolkien] naivně srovnává průmysl se zlem, odkazuje s odporem k ‚materialismu věku robotů‘, a ohlíží se zpět do středověkého ráje s jeho sekundárními světy, které poskytují soudržnost a jednotu. [...] Pro Tolkiena vede jediná cesta, zpět: šovinistické, totalitní účinky jeho vize jsou vhodně odstraněny ze současných materiálních podmínek, s tím, že od nich poskytují ‚únik‘“ (JACKSON 1981: 155-6). - China Miéville

* Po Tolkienovi už není potřeba halit fantastické světy do rámce spojujícího je s aktuálním světem¹¹² - sen, utopie, fantastická cesta...